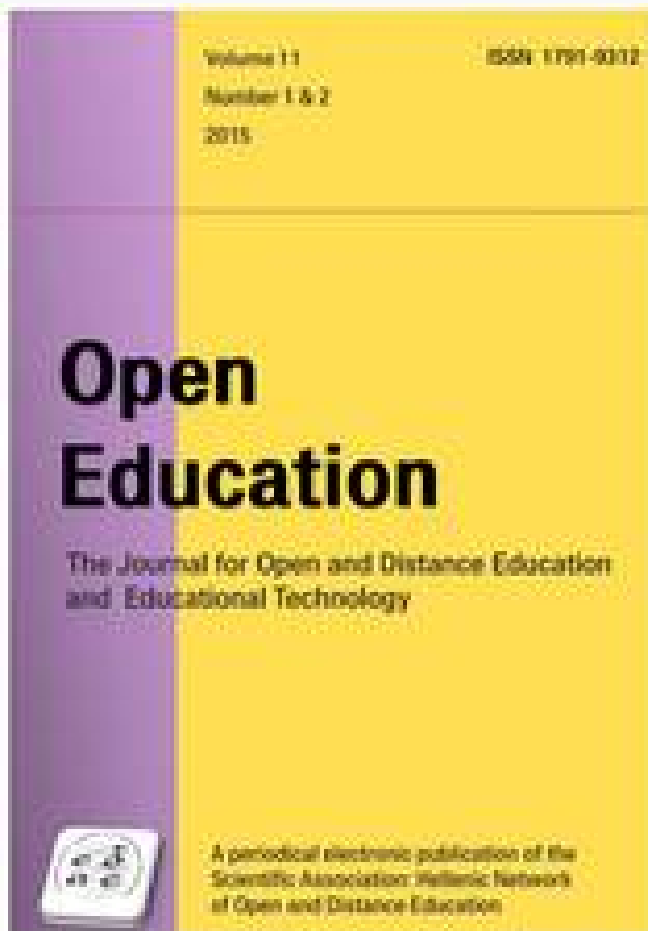

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 11, Αρ. 1 (2015)

Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των Ελλήνων εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες ελληνόγλωσσας εκπαίδευσης στο εξωτερικό

Ειρήνη Τζοβλά, Νικόλαος Κούκης

doi: [10.12681/jode.9822](https://doi.org/10.12681/jode.9822)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των Ελλήνων εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό

An investigation on the training needs of Greek teachers, employed in Greek schools abroad

Τζοβλά Ειρήνη
Εκπαιδευτικός Π.Ε. 70, MEd
etzovla@yahoo.gr

Κούκης Νικόλαος
Εκπαιδευτικός Π.Ε. 02, MEd
koukisin@yahoo.gr

Abstract

Over the last decades the educational systems of western countries face the challenge of managing an increasingly diverse population in terms of language, religion, and nationality. These new conditions fundamentally change the role of teachers, who have to cope with the increased demands to be trained. In these terms Greek teachers, employed abroad, are also in need of special training in order to cope with the peculiarities of Greek-speaking education in foreign countries. This article covers part of the research carried out for the aforementioned need, focused on teachers that serve on the Greek-speaking educational system in the Federal Republic of Germany. The results of this investigation showed that these teachers seeking training, with the help of distance learning.

Περίληψη

Τα εκπαιδευτικά συστήματα των δυτικών χωρών καλούνται εδώ και μερικές δεκαετίες να διαχειριστούν έναν, διαρκώς αυξανόμενο, ανομοιογενή πληθυσμό, ως προς τη γλώσσα, τη θρησκεία και την εθνότητα. Οι νέες αυτές συνθήκες μεταβάλλουν ριζικά το ρόλο των εκπαιδευτικών, οι οποίοι για να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες απαιτήσεις πρέπει να επιμορφωθούν. Στο πλαίσιο αυτό, ανάγκη επιμόρφωσης έχουν και οι Έλληνες εκπαιδευτικοί που αποσπώνται στο εξωτερικό για να υπηρετήσουν την ελληνόγλωσση εκπαίδευση. Το παρόν άρθρο αποτυπώνει μέρος έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε εκπαιδευτικούς της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας με σκοπό να διερευνήσει τις ιδιαίτερες επιμορφωτικές ανάγκες της συγκεκριμένης ομάδας εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας κατέδειξαν ότι οι συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί επιζητούν την επιμόρφωσή τους και μάλιστα με τη συνδρομή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Λέξεις/έννοιες κλειδιά

Επιμορφωτικές ανάγκες, Έλληνες εκπαιδευτικοί του εξωτερικού, εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Εισαγωγή

Η ταχύτητα εξέλιξης των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών δομών από τη μια και η ταχύτητα αλλαγής, ανανέωσης και προόδου των επιστημών με τη συνακόλουθη απαξίωση των γνώσεων που επιφέρουν από την άλλη (Κουλιάνης, 2005), έχουν τροποποιήσει την εκπαιδευτική πραγματικότητα στο σύνολό της (Βασιλού-Παπαγεωργίου, 2001). Παρά τις όποιες εξελίξεις, «η εκπαίδευση διαδραματίζει τον πλέον σημαντικό ρόλο στο σύγχρονο διεθνές οικονομικό και κοινωνικό γίγνεσθαι» (Anastasiades, 2002, όπ. αναφ. στο Δαμανάκης & Αναστασιάδης, 2005, σ. 379). Οι νέες αυτές συνθήκες μεταβάλλουν ριζικά το ρόλο των εκπαιδευτικών, οι οποίοι για να αντεπεξέλθουν στις αυξημένες απαιτήσεις πρέπει να επιμορφωθούν. Στο πλαίσιο αυτό, ανάγκη επιμόρφωσης διαπιστώνεται ότι έχουν και οι Έλληνες εκπαιδευτικοί που αποσπώνται στο εξωτερικό, καθώς οι ιδιαιτερότητες της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στις χώρες της αλλοδαπής είναι πολλές και δεν αντιμετωπίζονται χωρίς συγκεκριμένα εφόδια (Δαμανάκης, 1999· 2003· 2004α· 2004β· Κούρτης, 2003· Dangelmaier, 2005).

Την άμεση λήψη μέτρων επιβάλλει η αναντιστοιχία μεταξύ των αυξημένων επιμορφωτικών αναγκών και της μειωμένης παροχής επιμορφωτικών ευκαιριών, η γεωγραφική απόσταση από την Ελλάδα και οι ιδιομορφίες των εκπαιδευτικών συστημάτων των άλλων χωρών. Τις ιδιαιτερότητες αυτές δύναται να εξυπηρετήσει η υιοθέτηση ενός επιμορφωτικού προγράμματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθώς με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να επιτευχθεί μια εφαρμογή ανεξάρτητης μάθησης, κατάλληλη να προάγει την αυτονομία των σπουδών (Holmberg, 2002· Λιοναράκης, 2005) και η οποία αντλεί από το υπόβαθρο των θεωριών για την εκπαίδευση ενηλίκων που τονίζουν την ανάγκη των σπουδαστών για ενεργητική, ανεξάρτητη και αυτόνομη μάθηση (Knowles, 1978· Race, 1999· Noye & Piveteau, 1999· Rogers, 2003· Jarvis, 2004).

Το ανά χείρας άρθρο περιγράφει και τεκμηριωμένα αναδεικνύει τα αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε εκπαιδευτικούς της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο κρατίδιο της Βάδης - Βυρτεμβέργης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκει την παράθεση των απόψεων ενός πλήθους εκπαιδευτικών με κοινό χαρακτηριστικό την προσφορά υπηρεσιών στο πλαίσιο της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό. Οι απόψεις που συλλέχτηκαν, καταγράφηκαν και αξιολογήθηκαν αφορούν τα υφιστάμενα επιμορφωτικά προγράμματα για τους υπηρετούντες την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό εκπαιδευτικούς, τις προτιμήσεις τους για τη μορφή και τον τρόπο διεξαγωγής ενός επιμορφωτικού προγράμματος, τις στάσεις τους απέναντι στις νέες τεχνολογίες και τις αντιλήψεις τους για τα εξ αποστάσεως παρεχόμενα επιμορφωτικά προγράμματα.

Παρά την προγραμματική παραδοχή για τη στρατηγική σημασία της επιμόρφωσης, οι επιμορφωτικές πολιτικές των διαφόρων χωρών δεν έχουν δώσει αποτελεσματικές λύσεις, κάτι που διαπιστώνεται τόσο στον ελληνικό, όσο και στον ευρωπαϊκό χώρο (Μαυρογιώργος, 1996α· 1996β). Έτσι, ενώ η αναγκαιότητα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ανιχνεύεται αρκετά έγκαιρα, οι τρόποι υλοποίησης επιμορφωτικών προγραμμάτων, τουλάχιστον στη χώρα μας, δεν ήταν πάντα οι καταλληλότεροι, είτε επειδή η παρεχόμενη επιμόρφωση πολλές φορές εξαντλείται σε θεωρητικές προσεγγίσεις κάποιων εκπαιδευτικών ανησυχιών και προβλημάτων και δεν δίνει ουσιαστικές απαντήσεις στους πρακτικούς προβληματισμούς, είτε επειδή η υποχρεωτική παρουσία των εκπαιδευόμενων στους μαθησιακούς χώρους δυσχεραίνει την πρόσβαση πολλών κατηγοριών ενδιαφερομένων στην πηγή της γνώσης (Δαμανάκης & Αναστασιάδης, 2005).

Η εισαγωγή των τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) στο χώρο της εκπαίδευσης αλλάζει τη δομή και τη μέχρι τώρα λειτουργία της καθώς «τείνει να δημιουργήσει ένα εντελώς διαφορετικό περιβάλλον μάθησης, συστατικό στοιχείο του οποίου αποτελεί η διαδικασία της ανοιχτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» (Αναστασιάδης, 2001, σ. 1), η οποία εξαλείφει τις όποιες γεωγραφικές αντιξοότητες και δύναται να εξακτινώνεται σε κάθε μέρος της χώρας αλλά και σε διάφορα σημεία του πλανήτη (Λιοναράκης, 1999). Η υιοθέτησή της, λοιπόν, αποτελεί αναγκαιότητα, ιδιαίτερα για την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, η οποία αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα στην οργάνωση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, λόγω των πολλών απομακρυσμένων παραμεθόριων και νησιωτικών περιοχών και αποτελεί πρόσφορη λύση όπου παρέχεται ελληνόγλωσση εκπαίδευση και διαπιστώνεται ανάγκη επιμόρφωσης.

Οριοθέτηση του προβλήματος – χρησιμότητα της έρευνας

Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό έχει την αφετηρία της στη δεκαετία του 1960, όταν το μεταναστευτικό κύμα των Ελλήνων διογκώθηκε και έτσι, εξ ανάγκης προέκυψε το αίτημα για παροχή ελληνικής εκπαίδευσης στα παιδιά των Ελλήνων μεταναστών, που σε λίγα - ή περισσότερα - χρόνια θα επέστρεφαν ξανά στη μητροπολιτική χώρα. Το γεγονός αυτό οδήγησε στη δημιουργία ενός συστήματος εκπαίδευσης που αντέγραφε ουσιαστικά το ισχύον ανά εποχή εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας και το εφάρμοζε αυτούσιο στο εξωτερικό. Η ίδια η πραγματικότητα έδειξε πως αυτό είναι αδύνατο να ισχύσει και έτσι τα παιδιά των Ελλήνων στο εξωτερικό σταδιακά εντάσσονταν στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας φιλοξενίας τους και παρακολουθούσαν περιστασιακά ή καθόλου τα απογευματινά μαθήματα του «ελληνικού» σχολείου. Το αποτέλεσμα ήταν οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας στο εξωτερικό να έρχονται στις χώρες όπου διαβιούν Έλληνες μετανάστες καλούμενοι να υλοποιήσουν στόχους που αφορούν μαθητές που έχουν ως μητρική γλώσσα την ελληνική, εφαρμόζοντας το ίδιο αναλυτικό πρόγραμμα σε μαθητές που ενίοτε δεν μιλούσαν την ελληνική γλώσσα στην καθημερινή τους επικοινωνία.

Είχε, λοιπόν, εξαιρετικό ενδιαφέρον να διερευνηθούν οι απόψεις των ίδιων των αποσπασμένων εκπαιδευτικών για τις επιμορφωτικές ανάγκες που οι ίδιοι μπορούν να διαγνώσουν για τον εαυτό τους. Ήταν μεγάλη η πρόκληση, γιατί ενώ σε ιδιωτικές συζητήσεις των εκπαιδευτικών επισημαινόταν συχνά η αδυναμία ανταπόκρισης στους στόχους της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό, λόγω ελλιπούς επιμόρφωσης, κανείς δεν είχε ποτέ καταγράψει και μελετήσει ερευνητικά τις απόψεις αυτές. Πολλοί δε εκπαιδευτικοί, για να ανταποκριθούν στο αντικείμενο της εργασίας τους προσαρμοζόμενοι στο γλωσσικό επίπεδο των μαθητών που είχαν απέναντί τους, επέλεξαν να εξοβελίσουν τα βιβλία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και να δημιουργήσουν οι ίδιοι πρωτότυπο εκπαιδευτικό υλικό αμφίβολης, ασφαλώς, παιδαγωγικής αξίας.

Ήταν αναμενόμενο οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί να προκρίνουν την ανάγκη επιμόρφωσης, αφού όλοι βρέθηκαν σε μια χώρα στο εξωτερικό απροετοίμαστοι όχι μόνο για τη νέα καθημερινότητα που τους αφορούσε αλλά και για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών τους αναφορικά με τη χρήση της ελληνικής γλώσσας. Ωστόσο, αυτό που, επίσης, ενδιέφερε την παρούσα ερευνητική διαδικασία ήταν να διαπιστωθεί κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί θα επιθυμούσαν την εμπλοκή τους σε μια επιμορφωτική διαδικασία εξ αποστάσεως. Η ανίχνευση αυτής της παραμέτρου αποκτά ιδιαίτερη ερευνητική αξία, γιατί τη χρονική στιγμή της διεξαγωγής της έρευνας ελάχιστες επιμορφωτικές διαδικασίες είχαν λάβει χώρα με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως

εκπαίδευσης με ομάδα στόχο τους αποσπασμένους στο εξωτερικό εκπαιδευτικούς.

Θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκπαιδευτικοί δεν ήταν βέβαιο, πριν την έναρξη της έρευνας, ότι γνώριζαν αρκετά πράγματα για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Εξάλλου, η άγνωστη για τους περισσότερους μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αποτελεί πηγή εκδήλωσης συναισθημάτων άγχους και ανασφάλειας. Κατά κύριο λόγο η ανεπαρκής επικοινωνία των συμμετεχόντων εκπαιδευομένων τόσο μεταξύ τους όσο και με τον επιμορφωτή/εκπαιδευτή, η ελλιπής εξοικείωσή τους με την τεχνολογία, οι αυξημένες απαιτήσεις των εξ αποστάσεως σπουδών και η αυστηρή τήρηση χρονοδιαγραμμάτων είναι μερικές από τις αιτίες των αρνητικών συναισθημάτων που αισθάνονται οι εμπλεκόμενοι. Η μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης προκαλεί σε πολλούς προβληματισμό και ανασφάλεια κυρίως λόγω έλλειψης προσωπικής επαφής (Ζεμπύλας, Θεοδώρου & Παυλάκης, 2007).

Ο παράγοντας που προκαλεί άγχος στους ενήλικους εκπαιδευόμενους σε προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι το αίσθημα της μοναξιάς και της απομόνωσης που βιώνουν κατά τη διάρκεια τέτοιου είδους εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Σύμφωνα με τον Race (1999) για πολλούς εκπαιδευόμενους οι διαδικασίες και οι υποχρεώσεις στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι κάτι εντελώς νέο, κυρίως λόγω του μεγάλου βαθμού εξατομίκευσης των σπουδών τους, και ενδέχεται να μην έχουν ακόμη εμπιστοσύνη στην ικανότητά τους να τις αντιμετωπίσουν. Για αυτό το λόγο χρειάζονται να πειστούν ότι η ανοικτή εκπαίδευση είναι αποτελεσματική. Πολλοί συμμετέχοντες εκπαιδευόμενοι αισθάνονται ανεπαρκείς αλλά και απομονωμένοι ταυτόχρονα, ενώ αναρωτιούνται εάν και οι άλλοι που βρίσκονται στην ίδια με αυτούς θέση έχουν τις ίδιες αμφιβολίες και τους ίδιους ενδοιασμούς. Ο Race (1999) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι εάν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι απαλλαγούν από το αίσθημα αυτό της απομόνωσης, μπορεί να ανέβει πολύ το ηθικό τους.

Οι θεωρητικές αυτές προσεγγίσεις καταδεικνύουν ότι άξιζε να πραγματοποιηθεί η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό. Μάλιστα, στην περίπτωση αυτής της ομάδας εκπαιδευτικών η γεωγραφική απόσταση δημιουργεί επιπλέον αίσθημα αποξένωσης, γιατί σε πολλές χώρες του εξωτερικού η δυνατότητα συγκέντρωσης και ανταλλαγής απόψεων των εκπαιδευτικών εκ του σύνεγγυς είναι δύσκολη έως και αδύνατη. Επομένως, εξ αρχής διαπιστώθηκε ότι, μολονότι ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός εξ αποστάσεως επιμορφωτικού προγράμματος είναι η μόνη εφικτή πρόταση, οι αντιστάσεις των εκπαιδευτικών για συμμετοχή σε εκπαίδευση/επιμόρφωση εξ αποστάσεως αναμένονταν ισχυρές.

Μεθοδολογία της έρευνας

Σκοπός και στόχοι: Η συγκεκριμένη έρευνα είχε σκοπό να καταγράψει, να αναλύσει και να παρουσιάσει: α) τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στο κρατίδιο της Βάδης – Βυρτεμβέργης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και β) τη διάθεσή τους να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης με θεματικές ενότητες που ανταποκρίνονται στις επιμορφωτικές τους ανάγκες, όπως αυτές προκύπτουν μέσα από την έρευνα.

Ο σκοπός της έρευνας εξειδικεύτηκε σε συγκεκριμένους άξονες - στόχους, που αποτυπώθηκαν ως εξής: α. να ανιχνευτεί η αναγκαιότητα επιμόρφωσης των αποσπασμένων και ομογενών εκπαιδευτικών στον τομέα της διαπολιτισμικής

εκπαίδευσης, β. να ανιχνευτεί η ικανοποίηση των αναγκών των εκπαιδευτικών από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα επιμόρφωσης που το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας διοργανώνει πριν την απόσπασή τους στη Γερμανία, γ. να διερευνηθούν οι γνώσεις και εμπειρία τους σχετικά με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, δ. να ανιχνευθεί η προϋπάρχουσα γνώση για προγράμματα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, ε. να οριστικοποιηθεί ένα σχήμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης που να ανταποκρίνεται στις συγκεκριμένες ανάγκες.

Η έλλειψη επαρκούς βιβλιογραφίας σχετικής με την επιμόρφωση των αποσπασμένων και ομογενών εκπαιδευτικών στο κρατίδιο της Βάδης - Βυρτεμβέργης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας οδήγησε στη διατύπωση των εξής ερευνητικών ερωτημάτων:

1. Κατά πόσο είναι αναγκαία η επιμόρφωση των αποσπασμένων και ομογενών στη Βάδη - Βυρτεμβέργη εκπαιδευτικών και ποιες είναι οι επιμορφωτικές ανάγκες αυτής της ομάδας εκπαιδευτικών;
2. Ποια δομή, διάρκεια, μορφή και περιεχόμενο πρέπει να έχει ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης που απευθύνεται σε αυτή την κατηγορία εκπαιδευτικών, ώστε να εκπληρώσει αποτελεσματικά το ρόλο της με αξιώσεις;
3. Ποια τεχνολογική «υποδομή» διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί και ποιες είναι οι προθέσεις τους όσον αφορά τη συμμετοχή τους σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα που υποστηρίζει την επιμόρφωση της συγκεκριμένης ομάδας μέσα από μια ολοκληρωμένη διαδικτυακή πρόταση;

Μέθοδος συλλογής και ανάλυσης δεδομένων: Η συγκεκριμένη προσπάθεια είχε περιγραφικό - διερευνητικό χαρακτήρα και ήταν τύπου επισκόπησης, η συνηθέστερη δηλαδή περιγραφική μέθοδος της οποίας η εφαρμογή προσφέρεται όταν πρόκειται να μελετηθούν παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στο σχηματισμό μιας άποψης, στη δημιουργία μιας συμπεριφοράς ή στην πραγματοποίηση συμβάντων (Cohen & Manion, 1994· Creswell, 2011). Ένας επιπλέον λόγος, για τον οποίο επιλέχθηκε η επισκόπηση είναι γιατί οι επισκοπήσεις συγκρινόμενες με άλλες μεθόδους πλεονεκτούν ως προς την ταχύτητα συλλογής δεδομένων και το κόστος.

Ως προς το είδος της, πρόκειται για ποσοτική εφαρμοσμένη έρευνα, η οποία κατά τους Cohen & Manion (1994) επιλέγεται όταν αναζητάμε πληροφορίες των οποίων τα συμπεράσματα επιθυμούμε να γενικευτούν σε ευρύτερους πληθυσμούς. Η ποσοτική προσέγγιση βασίζεται σε αξιόπιστες, αριθμητικές και στατιστικές μετρήσεις του συνολικού πληθυσμού ατόμων στον οποίο εφαρμόζεται και για να είναι αποτελεσματική και επιτυχημένη θα πρέπει να περιέχει ένα καλά σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο, ένα τυχαία επιλεγμένο και ένα αρκετά μεγάλο δείγμα ατόμων.

Συμμετέχοντες: Ο πληθυσμός στόχος του ερευνητικού πονήματος ήταν το σύνολο των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που υπηρετούσαν κατά τη χρονική στιγμή της διεξαγωγής τη έρευνας στο κρατίδιο της Βάδης - Βυρτεμβέργης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Η συλλογή των δεδομένων έγινε από ένα αντιπροσωπευτικό υποσύνολο του συνολικού πληθυσμού και χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της τυχαίας δειγματοληψίας (Cohen & Manion, 1994). Τα ερευνητικά εγχειρίδια δεν δίνουν κάποια σαφή και συγκεκριμένη απάντηση για το μέγεθος του δείγματος μιας έρευνας αλλά απλώς αναφέρουν ότι πρέπει να εξαρτάται από το στόχο της μελέτης και τη φύση του υπό διερεύνηση πληθυσμού (Cohen & Manion, 1994). Σε σύνολο διακοσίων σαράντα (240) εκπαιδευτικών διανεμήθηκαν ιδιοχείρως ή στάλθηκαν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εκατό (100) ερωτηματολόγια. Από αυτά απαντήθηκαν τα εβδομήντα

εννιά (79) με αποτέλεσμα το ποσοστό των απαντημένων ερωτηματολογίων να είναι υψηλό και η παρούσα έρευνα να μπορεί να θεωρηθεί στατιστικά έγκυρη.

Μέσο συλλογής δεδομένων - ερωτηματολόγιο: Ως τεχνική συγκέντρωσης των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το γραπτό ανώνυμο ερωτηματολόγιο με ένα σύνολο γραπτών ερωτήσεων σχετικών με το θέμα, τις οποίες οι ερευνητές απηύθυναν ομοιόμορφα στα υποκείμενα του δείγματος προκειμένου να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα στοιχεία για την έρευνά τους. Η επιλογή αυτή επέτρεψε τη συλλογή πλήθους δεδομένων σε σύντομο χρόνο, κάτι που θα ήταν εξαιρετικά χρονοβόρο και επομένως δύσκολα εφικτό με άλλη τεχνική, εξαιτίας του εύρους του θέματος και του αριθμού των υποκειμένων. Τα δεδομένα του ήταν δυνατόν να ποσοτικοποιηθούν και να εξαχθούν με στατιστικές μεθόδους συμπεράσματα που η γενίκευσή τους αφορά ευρύτερα πληθυσμιακά σύνολα (Βάμβουκας, 1991· Cohen & Manion, 1994).

Το γεγονός ότι ποτέ μέχρι τη χρονική στιγμή διεξαγωγής της έρευνας δεν είχε γίνει αντίστοιχη έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός ερωτηματολογίου που δεν χρησιμοποίησε προϋπάρχοντα ερευνητικά στοιχεία. Χρησιμοποιήθηκαν κυρίως στοιχεία από ερωτηματολόγια των κοινωνικών επιστημών και ερευνών (Robson, 2010) αλλά στο σύνολό του το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο αποτελεί μια πρώτη απόπειρα σύνθεσης, αφού το ερευνητικό πεδίο ήταν ακόμη εντελώς νέο.

Το ερωτηματολόγιο ξεκινούσε με επιστολή των ερευνητών προς τους εκπαιδευτικούς στην οποία αναφέρονταν η ταυτότητά τους, ο σκοπός της έρευνας, η τήρηση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων, καθώς επίσης και διευκρινιστικές οδηγίες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιείχε ερωτήσεις κλειστού τύπου σχετικά με το προφίλ των εκπαιδευτικών, δηλαδή τα ατομικά και υπηρεσιακά τους στοιχεία. Το δεύτερο μέρος του αποτελούνταν από ερωτήσεις του ίδιου τύπου (ποσοτική έρευνα). Επομένως, οι ερωτήσεις της έρευνας ήταν κλειστού τύπου, με διατυπωμένες, δηλαδή, εκ των προτέρων απαντήσεις (Cohen & Manion, 1994· Creswell, 2011), γιατί το πλήθος των πληροφοριών που ζητήθηκε από τους ερωτώμενους ήταν μεγάλο και έπρεπε οι απαντήσεις να δοθούν με όσο το δυνατόν πιο εύκολο και δομημένο για αυτούς τρόπο. Οι κλίμακες ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η ονομαστική, η ισοδιαστημική και η τακτική κλίμακα Likert.

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου οργανώθηκε πάνω στους ακόλουθους άξονες: α) τη μέχρι τη στιγμή διεξαγωγής της έρευνας συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικά προγράμματα, β) το βαθμό ικανοποίησής τους από το πρόγραμμα που οργανώνει το Υπουργείο Παιδείας πριν την απόσπασή τους στη Γερμανία, γ) τη σχέση τους με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, δ) την εμπειρία τους στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, ε) τη διερεύνηση των επιμορφωτικών τους αναγκών και στ) τη μορφή ενός μελλοντικού επιμορφωτικού προγράμματος.

Για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων του δείγματος της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο για τις κοινωνικές επιστήμες SPSS και συγκεκριμένα η έκδοση 15. Αφού πραγματοποιήθηκε η συλλογή των ερωτηματολογίων, δόθηκε σε αυτά αύξων αριθμός και κωδικοποιήθηκαν οι ερωτήσεις. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων έγινε αριθμητικά σε πίνακες και γραφικά με διαγράμματα.

Αποτελέσματα της έρευνας - Συζήτηση

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων πραγματοποιήθηκε με γνώμονα την ανίχνευση της επίτευξης του σκοπού και των επιμέρους στόχων της παρούσας ερευνητικής μελέτης που προαναφέρθηκαν.

Αρχικά, όσον αφορά το προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα εκπαιδευτικών η πλειοψηφία του δείγματος: α) αποτελείται από γυναίκες που είναι και χαρακτηριστικό του εκπαιδευτικού κλάδου, β) είχε ηλικία 41-50 ετών, γ) 10-20 χρόνια υπηρεσίας, δ) βρισκόταν στον πρώτο ή τον τρίτο χρόνο απόσπασης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, ε) δεν κατείχε κάποιο πτυχίο ξένης γλώσσας και εξετάστηκε στα γερμανικά προκειμένου να αποσπαστεί στη Γερμανία, στ) δεν κατείχε κάποιο δεύτερο πτυχίο ή μεταπτυχιακό τίτλο και ζ) η προηγούμενη επιμόρφωσή του περιελάμβανε κυρίως σεμινάρια σχολικών συμβούλων και Περιφερειακά Εκπαιδευτικά Κέντρα διάρκειας σαράντα ωρών.

Η αναλογία κατά κλάδο και ειδικότητα ακολουθεί ουσιαστικά την αναλογία των υπάρχουσών σχολικών μονάδων του κρατιδίου. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν δάσκαλοι, ακολουθούσαν οι φιλόλογοι και στη συνέχεια οι νηπιαγωγοί, καθώς αναλογικά περισσότερα ήταν τα τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ακολουθούσαν τα απογευματινά γυμνασιακά τμήματα και, τέλος, τα τμήματα προσχολικής αγωγής. Σε μικρότερο ποσοστό συμμετείχαν στην έρευνα οι καθηγητές φυσικής, μαθηματικών, οι καθηγητές γερμανικής γλώσσας και οι καθηγητές του δικαίου, οι οποίοι υπηρετούσαν στα τέσσερα αμιγή λύκεια και οι δάσκαλοι των δύο ενταγμένων σχολείων. Ως προς τον τύπο απασχόλησης των υπηρετούντων εκπαιδευτικών, η συντριπτική πλειοψηφία τους ήταν αποσπασμένοι από την Ελλάδα, καθώς οι ομογενείς εκπαιδευτικοί αποτελούσαν στο κρατίδιο της Βάδης-Βυρτεμβέργης μειοψηφία. Παρ' όλα αυτά εντάχθηκαν και αυτοί οι εκπαιδευτικοί στο δείγμα, για να διασφαλιστεί η όσο το δυνατό μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα.

Η διερεύνηση έγινε μέσα από τρία ερευνητικά ερωτήματα. Τα αποτελέσματα της διερεύνησης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Α. Οι εκπαιδευτικοί της Βάδης-Βυρτεμβέργης δεν διαθέτουν σε ικανοποιητικό βαθμό την απαιτούμενη κατάρτιση, ώστε να αντιμετωπίσουν τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των ομογενών μαθητών τους. Η αναγκαιότητα επιμόρφωσής τους, όπως φαίνεται στον πίνακα 1, εκδηλώνεται: α) μέσα από την απόλυτη παραδοχή ότι οι ομογενείς μαθητές έχουν ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως αποτυπώνεται και στον πίνακα 2 και β) τη θετική απάντηση της συντριπτικής πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών για παρακολούθηση επιμορφωτικών προγραμμάτων που σχετίζονται με τις παραπάνω ανάγκες, σύμφωνα και με τα δεδομένα του πίνακα 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Χαρακτηρισμός επιμόρφωσης	Συχνότητα	Ποσοστό %
Αναγκαία	78	98,7
Περιττή	1	1,3
Σύνολο	79	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Εκπαιδευτικές ανάγκες ομογενών μαθητών	Συχνότητα	Ποσοστό %
Σύνολο Ναι	79	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Αναγκαιότητα επιμορφωτικών προγραμμάτων για ομογενείς μαθητές	Συχνότητα	Ποσοστό %
Λίγο	2	2,5
Μέτρια	2	2,5
Αρκετά	25	31,6
Πολύ	50	63,3
Σύνολο	79	100,0

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε, επίσης, ότι τα προγράμματα αυτά πρέπει να πραγματοποιούνται πριν την απόσπαση στο εξωτερικό, όπως φαίνεται και στον πίνακα 4, προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να είναι καταρτισμένοι, όταν αναλαμβάνουν τα νέα τους καθήκοντα. Όσον αφορά το βαθμό ικανοποίησης από το υφιστάμενο πενήμημο επιμορφωτικό πρόγραμμα που λαμβάνει χώρα πριν την απόσπαση, παρατηρείται με σαφήνεια στον πίνακα 5 ότι οι εμπλεκόμενοι εκφράζουν μικρή ικανοποίηση από την οργάνωση και το περιεχόμενό του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Πότε θα πρέπει να παρακολουθεί ο εκπαιδευτικός ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πριν την απόσπαση στο εξωτερικό	43	54,4
Κατά το πρώτο έτος απόσπασης	29	36,7
Οποτεδήποτε επιθυμεί ο εκπαιδευτικός	7	8,9
Σύνολο	79	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Ικανοποίηση από το σεμινάριο	Συχνότητα	Ποσοστό %
Καθόλου	22	27,8
Λίγο	17	21,5
Μέτρια	15	19,0
Αρκετά	7	8,9
Δεν παρακολούθησα	18	22,8
Σύνολο	79	100,0

Στο ζήτημα της ενημέρωσης σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης οι εκπαιδευτικοί, όπως αποτυπώνεται και στον πίνακα 6, ήταν ενημερωμένοι από μέτρια έως αρκετά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Συχνότητα	Ποσοστό %
Καθόλου	3	3,8
Λίγο	19	24,1
Μέτρια	29	36,7
Αρκετά	26	32,9
Πολύ	2	2,5
Σύνολο	79	100,0

Το αξιοσημείωτο, όμως, είναι ότι η ενημέρωση αυτή, όπως καταδεικνύει και ο πίνακας 7, προήλθε από προσωπική ενασχόληση με το θέμα και όχι από την επίσημη επιμορφωτική πολιτική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Προέλευση ενημέρωσης σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Συχνότητα	Ποσοστό %
Σεμινάρια ΥΠ.Ε.Π.Θ.	8	10,1
Σεμινάρια άλλων φορέων	3	3,8
Τύπος – Μ.Μ.Ε.	9	11,4
Προσωπική ενασχόληση	56	70,9
Άλλο	3	3,8
Σύνολο	79	100,0

Αξίζει, ακόμη, να σημειωθεί πως οι εκπαιδευτικοί δεν διάκεινται αρνητικά σε καμία από τις προτεινόμενες ενότητες επιμόρφωσης που αφορούν την εκπαίδευση ομογενών μαθητών, όπως χαρακτηριστικά φαίνεται στον πίνακα 8.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Ενότητες επιμόρφωσης	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Αρκετά		Πολύ	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Διαπολιτισμική εκπαίδευση	9	11,39	6	7,59	10	12,66	28	35,44	26	32,91
Διδασκαλία ελληνικής ως δεύτερης ή ως ξένης γλώσσας	19	24,05	5	6,33	10	12,66	15	18,99	30	37,97
Διερεύνηση αναγκών των ομογενών μαθητών και διαχείριση τάξης ομογενών	9	11,39	2	2,53	6	7,59	28	35,44	34	43,04
Θεωρίες μάθησης και δίγλωσσοι μαθητές	20	25,32	4	5,06	6	7,59	24	30,38	25	31,65
Χρήση Η/Υ ως διδακτικού μέσου	32	40,51	5	6,33	9	11,39	18	22,78	15	18,99

Εναλλαγή γλωσσικού κώδικα στη διδακτική πράξη	23	29,11	3	3,80	7	8,86	21	26,58	25	31,65

Εκ τούτου προκύπτει ότι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί επιθυμούν επιμόρφωση σχετική με τις δυσκολίες και ιδιαιτερότητες που αντιμετωπίζουν στο καθημερινό διδακτικό τους έργο. Ακόμα, το γεγονός ότι το δείγμα προτάσσει ως κίνητρο συμμετοχής σε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης την ενημέρωση για εκπαιδευτικά θέματα, την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, την εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και λιγότερο τις οικονομικές απολαβές και την κοινωνική αναγνώριση, καταδεικνύει ακόμα περισσότερο τη μεγάλη ανάγκη επιμόρφωσης που η συγκεκριμένη ομάδα συναισθάνεται πως έχει, όπως αναδεικνύεται στον πίνακα 9.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

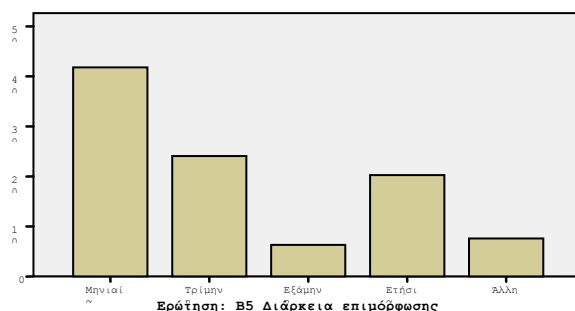
Κίνητρα συμμετοχής σε προγράμματα επιμόρφωσης	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Αρκετά		Πολύ	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Απόκτηση γνώσεων & δεξιοτήτων	6	7,6	1	1,3	2	2,5	29	36,7	41	51,9
Ενημέρωση για εκπαιδευτικά θέματα	6	7,6	0	0	7	8,9	21	26,6	45	57,0
Οικονομική ανταμοιβή	22	27,8	4	5,1	9	11,4	25	31,6	19	24,1
Εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες	14	17,7	3	3,8	3	3,8	27	34,2	32	40,5
Επαγγελματική εξέλιξη	27	34,2	3	3,8	4	5,1	26	32,9	19	24,1
Ικανοποίηση προσωπικών αναγκών	25	31,6	0	0	6	7,6	28	35,4	20	25,3
Κοινωνική αναγνώριση	48	60,8	2	2,5	10	12,7	13	16,5	6	7,6

Β. Αναφορικά με τη μορφή της επιμόρφωσης, στον πίνακα 10 διαπιστώνεται ότι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί, στην πλειοψηφία τους, επιλέγουν τα «σεμινάρια σε άλλους χώρους». Η εξοικείωση με το συγκεκριμένο είδος επιμόρφωσης - αφού έτσι πραγματοποιείται μέχρι σήμερα η μεγάλη πλειοψηφία των επιμορφωτικών προγραμμάτων των εκπαιδευτικών - δικαιολογεί την παραπάνω προτίμηση. Το μεγάλο ποσοστό, όμως, που συγκεντρώνει η εξ' αποστάσεως επιμόρφωση αποδεικνύει τη δυναμική και την προοπτική της.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Μορφή Επιμόρφωσης		Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid	Ενδοσχολική	10	12,7
	Σεμινάρια σε άλλους χώρους	43	54,4
	Αυτομόρφωση	4	5,1
	Εξ' αποστάσεως	22	27,8
	Σύνολο	79	100,0

Επίσης, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 1, οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκπαιδευτικοί προκρίνουν τη μηνιαία διάρκεια επιμόρφωσης έναντι της τρίμηνης, της εξάμηνης και της ετήσιας.

Διάγραμμα 1. Ερώτηση για τη διάρκεια της επιμόρφωσης

Ακόμη, σύμφωνα με τον πίνακα 11 επιλέγουν στην πλειοψηφία τους τις συναντήσεις με φυσική παρουσία επιμορφωτών, γεγονός που αποδεικνύει το άγχος της απομόνωσης που εμφανίζεται σε όλους τους συμμετέχοντες σε εξ' αποστάσεως προγράμματα επιμόρφωσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Πώς θα επιθυμούσατε να γίνονται οι «πρόσωπο με πρόσωπο» συναντήσεις κατά την παρακολούθηση ενός προγράμματος εξ' αποστάσεως επιμόρφωσης;	Συχνότητα	Ποσοστό %
Συναντήσεις με φυσική παρουσία του επιμορφωτή	52	65,8
Συναντήσεις μέσω τηλεδιάσκεψης	27	34,2
Σύνολο	79	100,0

Αναφορικά, βέβαια, με τους επιμορφωτές τους οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκπαιδευτικοί, όπως και οι περισσότεροι εξ' αποστάσεως εκπαιδευόμενοι, έχουν την απαίτηση να είναι καταρτισμένοι και να συνεργάζονται με τους επιμορφούμενους, όπως αναδεικνύεται στον πίνακα 12.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι πρέπει να πληρούν οι επιμορφωτές σε ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης τα παρακάτω κριτήρια;	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Αρκετά		Πολύ	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Να δημιουργούν κλίμα συνεργασίας	15	19,0	1	1,3	1	1,3	19	24,1	43	54,4
Να καθοδηγούν το φοιτητή στη μελέτη του	20	25,3	0	0	2	2,5	27	34,2	30	38,0
Να είναι καταρτισμένοι, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των επιμορφούμενων	4	5,1	1	1,3	0	0	12	15,2	62	78,5
Να είναι ενημερωμένοι για τις εξελίξεις στο γνωστικό τους αντικείμενο	14	17,7	0	0	2	2,5	9	11,4	54	68,4
Να ενθαρρύνουν το φοιτητή	27	34,2	1	1,3	5	6,3	15	19,0	31	39,2
Να υποστηρίζουν το φοιτητή	27	34,2	0	0	4	5,1	14	17,7	34	43,0

Σε σχέση με την αποτελεσματικότητα των διδακτικών μέσων, από τις απαντήσεις που δόθηκαν εξάγεται το συμπέρασμα ότι το έντυπο υλικό έλκει τους εκπαιδευτικούς αλλά περισσότερο προτιμώνται πολυτροπικά μέσα, τα οποία προσφέρουν δυνατότητες και σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, όπως ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, το cd-rom και κυρίως το διαδίκτυο, όπως αποκαλύπτει και ο πίνακας 13.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

(Πίνακας 13)

Πόσο αποτελεσματικά θεωρείτε τα παρακάτω διδακτικά μέσα στην ατομική σας μελέτη σε ένα επιμορφωτικό εξ αποστάσεως πρόγραμμα;	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Αρκετά		Πολύ	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Έντυπο υλικό	7	8,9	5	6,3	6	7,6	27	34,2	34	43,0
Κασέτες ήχου	39	49,4	11	13,9	12	15,2	12	15,2	5	6,3
Τηλεόραση - Video	27	34,2	7	8,9	10	12,7	25	31,6	10	12,7
Ηλεκτρονικός υπολογιστής	11	13,9%	0	,0%	4	5,1%	14	17,7%	50	63,3%
CD-ROM/ DVD	19	24,1	0	0	3	3,8	32	40,5	25	31,6
Διαδίκτυο (Internet)	6	7,6	0	0	4	5,1	9	11,4	60	75,9

Ένα ακόμη ζητούμενο της παρούσας έρευνας, που σχετίζεται με την οργανωτική δομή του επιμορφωτικού προγράμματος, ήταν και οι επιλογές των εκπαιδευτικών για τον τρόπο αξιολόγησης των επιμορφούμενων. Οι απαντήσεις κατέδειξαν την προτίμηση της αξιολόγησης της συμμετοχής και ανταπόκρισης των επιμορφούμενων κατά την εξέλιξη του επιμορφωτικού προγράμματος, ενώ οι εξετάσεις στο τέλος του προγράμματος τους βρήκαν αντίθετους, σύμφωνα και με τον πίνακα 14.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η αξιολόγηση των επιμορφούμενων στα εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα θα έπρεπε να περιλαμβάνει	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Αρκετά		Πολύ	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %

Εξετάσεις στο τέλος του προγράμματος	55	69,6	6	7,6	9	11,4	6	7,6	3	3,8
Εργασίες που στέλνονται στον επιμορφωτή για αξιολόγηση	30	38,0	5	6,3	8	10,1	22	27,8	14	17,7
Συνδυασμό εξετάσεων και εργασιών	46	58,2	5	6,3	5	6,3	15	19,0	8	10,1
Αξιολόγηση της συμμετοχής και ανταπόκρισης των επιμορφούμενων κατά την εξέλιξη του προγράμματος	27	34,2	2	2,5	2	2,5	25	31,6	23	29,1

Γ. Σχετικά με την τεχνολογική «υποδομή», η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ότι είχε από αρκετές έως πολλές γνώσεις ηλεκτρονικού υπολογιστή, όπως αποκαλύπτεται και στον πίνακα 15.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

Γνώσεις στη χρήση Η/Υ	Συχνότητα	Ποσοστό %
Καθόλου	1	1,3
Λίγες	12	15,2
Μέτριες	21	26,6
Αρκετές	25	31,6
Πολλές	20	25,3
Σύνολο	79	100,0

Ακόμη, οι περισσότεροι δήλωσαν, σύμφωνα και με τον πίνακα 16 ότι είχαν εμπειρία στο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου Microsoft Office, στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και στο διαδίκτυο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

	Ναι		Όχι	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Εμπειρία στους Η/Υ				
MS Office	60	75,9	19	24,1
E-mail	57	72,2	22	27,8
Internet	75	94,9	4	5,1
Άλλη	6	7,6	73	92,4
Καμία	0	0	79	100,0

Σημαντικό, επίσης, ήταν το γεγονός ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είχε αξιολογήσει υποδομή για τη συμμετοχή σε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα εξ αποστάσεως, αφού κατείχε ηλεκτρονικό υπολογιστή με γρήγορη σύνδεση στο διαδίκτυο, σύμφωνα με τον πίνακα 17.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

Είδος σύνδεσης στο διαδίκτυο	Συχνότητα	Ποσοστό %
Modem 56kbps	5	6,3
ISDN 64-128kbps	14	17,7
xDSL άνω των 512kbps	56	70,9
Καμία Σύνδεση	4	5,1
Σύνολο	79	100,0

Η διαπίστωση αυτή, στην παρούσα περίπτωση, εξυπηρετεί την υιοθέτηση ενός μοντέλου εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, παρά το γεγονός ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δεν είχαν εμπειρία στην εκπαίδευση από απόσταση, όπως φαίνεται και στον πίνακα 18.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Εμπειρία στην εκπαίδευση από απόσταση	Συχνότητα	Ποσοστό %
Ναι	22	27,8
Όχι	57	72,2
Σύνολο	79	100,0

Η πρόθεση συμμετοχής σε ένα εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα διαφαίνεται από το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν θετικά μια τέτοια προοπτική, σύμφωνα με όσα παρατηρούνται στον πίνακα 19.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Ενδιαφέρον για συμμετοχή σε επιμόρφωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ομογενών μαθητών με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως διαδικτυακής εκπαίδευσης	Συχνότητα	Ποσοστό %
Καθόλου	4	5,1
Λίγο	7	8,9
Μέτρια	7	8,9
Αρκετά	41	51,9
Πολύ	20	25,3
Σύνολο	79	100,0

Ασφαλώς, αξιοσημείωτο στοιχείο αποτελεί το ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ενδιαφέρον για τη συμμετοχή σε ένα τέτοιο πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, όπως αποδεικνύει ο πίνακας 20.

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Ενδιαφέρον για συμμετοχή σε επιμόρφωση με τη μέθοδο e-learning	Συχνότητα	Ποσοστό %
Ναι	62	78,5
Όχι	17	21,5
Σύνολο	79	100,0

Τέλος, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ότι δεν την προβληματίζει το γεγονός ότι η διδασκαλία δεν θα γινόταν με γνώριμη σε αυτούς μέθοδο, καθώς και ότι δεν θα τους προβλημάτιζαν οι κοινωνικές και οικογενειακές τους υποχρεώσεις ούτε η απουσία υποστήριξης από τον επιμορφωτή, όπως φαίνεται από τον πίνακα 21.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Σε ποιο βαθμό θα σας προβλημάτιζαν τα ακόλουθα αν ξεκινούσατε ένα εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα;	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Αρκετά		Πολύ	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Δε γνωρίζω χειρισμό Η/Υ	59	74,68	6	7,59	5	6,33	6	7,59	3	3,80
Η διδασκαλία δε θα γινόταν με τη μέθοδο που γνωρίζω	49	62,03	14	17,72	6	7,59	7	8,86	3	3,80
Απουσία κατά πρόσωπο ανταλλαγής απόψεων και συνεργασίας με συναδέλφους	19	24,05	13	16,46	13	16,46	18	22,78	16	20,25
Οι κοινωνικές και οικογενειακές μου υποχρεώσεις θα δυσκόλευαν τη μελέτη μου	40	50,63	9	11,39	11	13,92	12	15,19	7	8,86
Δε γνωρίζω αν θα είχα την απαραίτητη υποστήριξη από τους επιμορφωτές	36	45,57	10	12,66	13	16,46	15	18,99	5	6,33

Συμπεράσματα

Κάθε εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα έχει προϋποθέσεις επιτυχίας, όταν κατά το σχεδιασμό του διερευνά τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού στόχου και προγραμματίζει το περιεχόμενο της επιμόρφωσης (Βεργίδης, 1999). Μέσα από την ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων της έρευνας μελετήθηκαν τα χαρακτηριστικά της ομάδας στόχου, προσδιορίστηκαν οι προτιμήσεις και οι ανάγκες των Ελλήνων εκπαιδευτικών στο κρατίδιο της Βάδης-Βυρτεμβέργης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σχετικά με την εξ

αποστάσεως επιμόρφωσή τους σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ώστε να ληφθούν υπόψη στη διαμόρφωση ενός επιμορφωτικού προγράμματος υπηρετώντας το σκοπό της έρευνας.

Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν τεκμηριώνουν ρεαλιστικά την αναγκαιότητα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο κρατίδιο της Βάδης-Βυρτεμβέργης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, αφού δεν εξαντλούνται μόνο σε γενικόλογα σχόλια των ερωτωμένων αλλά υπεισέρχονται σε ζητήματα ουσίας όπως η προτίμησή τους για το περιεχόμενο επιμορφωτικών προγραμμάτων, τον τρόπο και τη μορφή οργάνωσης και τα κίνητρα συμμετοχής τους. Οι συντάκτες του παρόντος άρθρου δεν ισχυρίζονται ότι η ανά χειράς έρευνα κάλυψε όλες τις πτυχές του θέματος. Θεωρούν, ωστόσο, ότι τα συμπεράσματά της μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω διερεύνηση του ζητήματος. Μία πρώτη προσπάθεια έγινε. Θέματα σχετικά με τους παράγοντες επιτυχούς υλοποίησης ενός επιμορφωτικού προγράμματος, τους λόγους επιλογής των θεματικών ενοτήτων του προγράμματος, τον τρόπο συμμετοχής των επιμορφούμενων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του προγράμματος και την επιλογή αποτελεσματικών συμμετοχικών τεχνικών μπορούν να διερευνηθούν στο μέλλον και να συμπληρώσουν την παρούσα έρευνα.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Αναστασιάδης, Π. (2001). *Ανοιχτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Οργανωτικό περιβάλλον και εκπαιδευτικές ψηφιακές οντότητες υβριδικού τύπου*. Ανακτήθηκε 18 Ιουνίου, 2015, από τον δικτυακό τόπο: http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDETRIOU/synedrio/html/sect2/152.htm
- Βάμβουκας, Μ. (1991). *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*, Αθήνα: Γρηγόρης
- Βασιλού-Παπαγεωργίου, Β. (2001). *Η διδασκαλία στην Ανοιχτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Η ανάδειξη νέων ρόλων και οι τρόποι διαχείρισής τους*. Ανακτήθηκε 20 Ιουλίου, 2007, από τον δικτυακό τόπο http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDETRIOU/synedrio/html/sect6/50.htm
- Βεργίδης, Δ. & Καραλής, Θ. (1999). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Σχεδιασμός, οργάνωση και αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Cohen L. & Manion L. (1994). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Creswell, J. (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Ίων Εκδόσεις Έλλην
- Δαμανάκης, Μ. (Επιμ.) (1999). *Παιδεία ομογενών: Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις*. Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ
- Δαμανάκης, Μ. (2003). *Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά. Ελληνικά Σχολεία και Τμήματα Μητρικής Γλώσσας στη Γερμανία (1986-98)*. Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ
- Δαμανάκης, Μ. (Επιμ.). (2004α). *Η εκπαίδευση των παλινοστούτων και αλλοδαπών μαθητών. Ελλάδα - Διαπολιτισμική Προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg
- Δαμανάκης, Μ. (Επιμ.). (2004β). *Θεωρητικό Πλαίσιο και προγράμματα σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά*. Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ
- Δαμανάκης, Μ. & Αναστασιάδης, Π. (2005). Δια βίου εκπαίδευση, νέες τεχνολογίες και εκπαίδευση από απόσταση: «Ανάπτυξη προγράμματος ηλεκτρονικής μάθησης (elearning) για την επιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο: Γ. Μπαγάκης (επιμ.), *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού* (σελ.378-384). Αθήνα: Μεταίχμιο
- Dangelmaier, R., (2005). Welche Weiterführende Schule passt für mein Kind, *Spektrum Schule*, 9
- Ζεμπύλας, Μ., Θεοδώρου, Μ. & Παυλάκης, Α. (2007). Ο ρόλος των Συναισθημάτων στην Εμπειρία της Ηλεκτρονικής-Εξ Αποστάσεως Μεθοδολογίας: Προκλήσεις και Ευκαιρίες. Μορφές Δημοκρατίας στην Εκπαίδευση: Ανοιχτή Πρόσβαση και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου για την ΑεξΑΕ*. Τόμος Α'. Αθήνα: Προπομπός
- Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο

- Κιουλάνης, Σπ. (2005). *Οδηγός Σπουδών. Πληροφορίες για το επιμορφωτικό πρόγραμμα «e- εξ αποστάσεως επιμόρφωση θεολόγων»*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2008, από τον δικτυακό τόπο: <http://www.theologika.gr/erimorfosi.htm>
- Knowles, M. S. (1978). *The Adult Learner: A Neglected Species* (2nd Ed). Houston, Texas: Gulf Publishing Company
- Κούρτης, Δ. (2003). Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Γερμανία. *6ο διεθνές συνέδριο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. 20-22 Ιουνίου 2003* (σ.427-437). Πάτρα
- Λιοναράκης, Α. (1999). *Εξ αποστάσεως και συμβατική εκπαίδευση: συγκλίνουσες ή αποκλίνουσες δυνάμεις*; Στο Παράλληλα κείμενα για τη θεματική ενότητα «Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση». Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Λιοναράκης, Α. (2005). Η εκπόνηση Μεθοδολογικής Προσέγγισης (Διδακτική) των Προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμ), *3ο Διεθνές συνέδριο για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε 18 Ιουνίου, 2015 από τον δικτυακό τόπο esp.inf.teilam.gr/documents/Lionarakis_didaktikh_programm_eae.doc
- Μαυρογιώργος, Γ. (1996α). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Οι μορφές της και το κοινωνικοπολιτικό τους πλαίσιο. Στο: Α. Γκότοβος, Γ. Μαυρογιώργος & Π. Παπακωνσταντίνου (Επιμ.), *Κριτική παιδαγωγική και εκπαιδευτική πράξη* (σελ. 85-103). Αθήνα: Gutenberg
- Μαυρογιώργος, Γ. (1996β). Σχέδιο πρότασης για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 89, 19-26
- Noye D., Riveteau J. (1999). *Πρακτικός Οδηγός του Εκπαιδευτή*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Παιδεία Ομογενών (2006). *Βασικά Προϊόντα των έργων Παιδεία Ομογενών I και II*. Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.
- Race, P. (1999). *Το εγχειρίδιο της Ανοικτής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. Αθήνα: Gutenberg
- Rogers, A. (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο